

16. Ders (19.12.1988 tarihli ders notu)

Dersin amacı:

1.İkili (tesniye) kelimelerin cümledeki görevine göre uğradığı değişikliklerin öğrenilmesi

DİYALOG

Not: Kırmızı harfler, konuşma dilinde telaffuz edilmez.

Nadir نَادِرُ :

هَلْ لَدَى مَاجِدٍ تَيْنٌ يَا تُرَى؟

Hel ledâ Mâcidin tînun yâ turâ?

Acaba Macit'te incir var mı?

Nuri نُورِي :

لَا أَدْرِي. زَارَ فَرِيدٌ مَاجِدًا فِي دُكَّانِهِ تَوًّا. سَلُّهُ هَلْ لَدَيْهِ تَيْنٌ.

Lâ edrî. Zâra Ferîdun Mâciden tavvan. Selhu hel ledeyhi tînun.

Bilmiyorum. Demin Ferid, Macit'i dükkanında görmeye gitti. Onun inciri olup olmadığını ona sor.

Nadir نَادِرُ :

مَا رَأَيْتُ فَرِيدًا هُنَا. أَيْنَ فَرِيدٌ؟

Mâ raeytu Ferîden hunâ. Eyne Ferîdun?

Ferit'i burada görmedim. Ferit nerede?

Nuri نُورِي :

هَآ هُوَ هُنَاكَ. إِزَاءَ يَآشَرَ

Hâ huve hunâke. İzâe Yaşar.

İşte orada. Yaşar'ın karşısında.

Nadir نَادِر :

فَرِيد ! يَا فَرِيد ! هَلْ لَدَى مَاجِدٍ تَيْنٌ؟ هَلْ رَأَيْتَ تَيْنًا فِي دُكَّانِ مَاجِدٍ؟

Ferîd, yâ Ferîd ! Hel ledâ Mâcidin tînun? Hel raeyte tînen fî dukkâni Mâcidin?

Ferit ! Ferit! Macit'te incir var mı? Macit'in dükkanında incir gördün mü?

Ferit فَرِيد :

أَجَلْ. لَدَيْهِ تَيْنٌ. وَلَكِنْ مَا تَيْنُهُ جَيِّدًا. لَدَيْهِ مَوْزٌ جَيِّدٌ.

Ecel. Ledeyhi tînun. Ve lâkin lâ tînuhû ceyyiden. Ledeyhi mavzun ceyyidun.

Evet. Onda incir var. Ama inciri iyi değil. Onda iyi muz var.

Aynı diyalogun bayanlar arasında geçen şekli, dışı zamirlerine dikkat edin:

Nadire : نَادِرَة :

هَلْ لَدَى مَاجِدَّة تَيْنٌ يَا تُرَى؟
Hel ledâ Mâcidete tînun yâ turâ?
Acaba Macide'de incir var mı?

Nuriye : نُورِيَّة :

لَا أُدْرِى. زَارَتْ فَرِيدَةُ مَاجِدَّة فِي دُكَّانِهَا تَوَّأ. سَلِيهَا هَلْ لَدَيْهَا تَيْنٌ .
Lâ edrî. Zârat Ferîdetu Mâcidete tavvan. Selîhâ hel ledeyhâ tînun.
Bilmiyorum. Demin Feride, Macide'yi dükkanında görmeye gitti. İnciri olup olmadığını ona sor.

Nadire : نَادِرَة :

مَا رَأَيْتُ فَرِيدَةَ هُنَا. أَيْنَ فَرِيدَةُ؟
Mâ raeytu Ferîdete hunâ. Eyne Ferîdetu?
Feride'yi burada görmedim. Feride nerede?

Nuriye نُورِيَّةُ :

هَآ هِيَ هُنَاكَ. إِزَاءَ زَرِّينَ

Hâ hiye hunâke. İzâe Zerrîne.

İşte orada. Zerrin'in karşısında.

Nadire نَادِرَةٌ :

فَرِيدَةٌ ! يَا فَرِيدَةٌ ! هَلْ لَدَى مَاكِدَةٍ تَيْنٌ؟ هَلْ رَأَيْتِ تَيْنًا فِي دُكَّانِ مَاكِدَةٍ؟

Ferîde! Yâ Ferîde! Hel ledâ Mâcidete tînun? Hel raeyti tînen fi dukkâni Mâcidete?

Feride ! Feride! Macide'de incir var mı? Macide'nin dükkanında incir gördün mü?

Feride فَرِيدَةٌ :

أَجَلْ. لَدَيْهَا تَيْنٌ. وَلَكِنْ مَا تَيْنُهَا جَيِّدًا. لَدَيْهَا مَوْزٌ جَيِّدٌ.

Ecel. Ledeyhâ tînun. Velâkin mâ tînuhâ ceyyiden. Ledeyhâ mavzun ceyyidun.

Evet. İnciri var. Ama inciri iyi değil. Onda iyi muz var.

*****

Cümlede ilk kez bahsedeceğimiz kelimeyi, belirtisiz (الْ takısız) kullanırız. Daha sonraki cümlede o kelimeyi belirtili kullanırız. (Daha önce sözü geçtiği için artık belirli hale gelmiştir.)

Aşağıdaki cümlelerde (masa, gözlük ve öğretmen) kelimelerine dikkat edin.

طَوَّلَةٌ	أَمَامَكُمْ
(Belirtisiz)	
Emâmekum tâviletun.	
Önünüzde bir masa var.	

نَظَّارَةٌ	الطَّوَّلَةُ	عَلَى
(Belirtisiz)	(Belirtili)	
Ale't-tâvileti nazzâratun.		
Masanın üzerinde bir gözlük var.		

لِمُدَّرِّسٍ	النَّظَّارَةُ
(Belirtisiz)	(Belirtili)
En-nazzâratu li muderrisin.	
Gözlük hocanın. (Bir hocaya ait)	

<u>مُدَرِّسُكُمْ</u> (Belirtili)	<u>الْمُدَرِّسُ</u> (Belirtili)
El-muderrisu muderrisukum	
Hoca, sizin hocanız.	

*****

بِالْبَابِ رَجُلٌ وَامْرَأَةٌ.
Bi'l-bâbi raculun ve'mraatun. (Ve imraatun)
Kapıda bir adam ve bir kadın var.

الرَّجُلُ فَرِيدٌ (السَّيِّدُ فَرِيدٌ)
Er-raculu Ferîdun (Es-seyyidu Ferîdun)
Adam, Ferit Bey'dir.

وَالْإِمْرَأَةُ مَرْيَمُ (السَّيِّدَةُ مَرْيَمُ)
Ve'l-imraatu Meryemu (Es-seyyidetu Meryemu)
Kadın Meryem Hanım'dır.

فِي الْغُرْفَةِ وَلَدٌ وَ بِنْتُ

Fi'l-gurfeti veledun ve bintun.

Odada bir kız ve bir oğlan var.

الشَّابُّ مَازِنٌ.

Eş-şabbu Mâzinun.

Genç, Mazin'dir.

الْوَلَدُ مَازِنٌ.

El-veledu Mâzinun.

Oğlan, Mazin'dir.

وَالْبِنْتُ وَدَادُ

Ve'l-bintu Vidâdu.

Kız, Vidad'dır.

هُمَا وَلَدَا مَرْيَمَ وَ فَرِيدٍ

Humâ veledâ Meryeme ve Ferîdin.

Onlar (o ikisi), Meryem ve Ferit'in çocuklarıdır.

عَلَى الْبَابِ بِنْتُ صَغِيرَةٌ وَ بِنْتُ كَبِيرَةٌ.

Ale'l-bâbi bintun sagîratun ve bintun kebîratun

Kapıda küçük bir kız ve büyük bir kız var.

هُمَا بِنْتَا مَرْيَمَ وَ فَرِيدٍ

Humâ bintâ Meryeme ve Ferîdin

O ikisi, Ferit ve Meryem'in kızlarıdır.

هَلْ هُمَا بِنْتَا جَلَالٍ وَ وِدَادٍ؟

Hel humâ bintâ Celâlin ve Vidâde?

Onlar, Celal ve Vidad'ın kızları mı?

مَا هُمَا بِنْتَاهُمَا

Mâ humâ binteyhumâ

O ikisi, onların kızları değil.

عَلَى الْبَابِ شَابٌّ وَ فَتَاتٌ

Ale'l-bâbi şabbun ve fetâtun.

Kapıda bir genç ve bir genç kız var.

الشَّابُّ أَدِيبٌ وَ الْفَتَاتُ وَدَادُ

Eş-şâbbu Edîbun ve'l-fetâtu Vidâdu.

Kız Vidad, oğlan Edip'tir.

أَ مَا هُمَا وَلَدَا جَلَالٍ؟

E mâ humâ veledâ Celâlin?

Onlar, Celal'in çocukları değil mi?

لَا. مَا هُمَا وَلَدَيَّ جَلَالٍ

Lâ. Mâ humâ veledây Celâlin.

Hayır. Onlar Celal'in çocukları değil.

لَا. هُمَا وَلَدَا فَرِيدٍ وَ مَرْيَمَ.

Lâ. Humâ veledâ Ferîdin ve Meryeme.

Hayır. Onlar Ferit ve Meryem'in çocukları.

رَأَيْتُ وَلَدَيْنِ عَلَى الْبَابِ

Raeytu veledeyni ale'l-bâbi.

Kapıda iki çocuk gördüm.

جِئْتُ هُنَا مَعَ وَلَدَيْنِ

Ci'tu hunâ maa veledⁱ.

Buraya iki çocukla birlikte geldim.

لَهُمَا وَلَدٌ آخَرُ وَبِنْتُ أُخْرَى

Lehumâ veled^{un} âhar^u ve bint^{un} uhrâ.

Onların (o ikisinin) bir oğulları ve bir kızları daha var.

أَلَيْسَ كَذَلِكَ؟

E leyse kezâlik^e?

Öyle değil mi?

Not: İki çocuk (وَلَدَانِ) kelimesinin, cümledeki görevine göre uğradığı değişiklikler:

1. Özne durumunda (merfu) iken:

İki çocuk	Veledâni	وَلَدَانِ
-----------	----------	-----------

Örn:

جَاءَ الْوَلَدَانِ
Câe'l-veledâni
İki çocuk geldi.

2. Nesne durumunda (mansub veya mecrur) iken

İki çocuğu, iki çocuğa	Veledeyni	وَلَدَيْنِ
------------------------	-----------	------------

رَأَيْتُ الْوَلَدَيْنِ
Raeytu'l- veledeyni.
İki çocuğu gördüm.

3. İsim tamlamasında muzaf (birinci kelime) ve özne konumunda iken:

...’ın iki çocuğu	Veledâ	وَلَدَا
-------------------	--------	---------

جَاءَ وَلَدَا فَرِيدٍ
Câe veledâ Ferîdin
Ferit’in iki çocuğu geldi.

Not: İsim tamlamasının muzafı olunca, ikil (tensiye) kelimelerin sonundaki nun harfî düşer.

وَلَدَانِ → وَلَدَا

İki çocuk (Birisinin)....’ın iki çocuğu

4. İsim tamlamasında muzaf (birinci kelime) ve nesne konumunda iken:(mansub yada mecrur iken)

...’ın iki çocuğunu, ...’ın iki çocuğuna	Veledey	وَلَدَيْ
---	---------	----------

رَأَيْتُ وَلَدَيْ فَرِيدٍ
Raeytu veledey Ferîdin.
Ferit’in iki çocuğunu gördüm.

Kaynak: İstanbul Üniversitesi emekli okutmanı Mustafa Seçkin'in derslerinde tuttuğum notlardan derlemedir. Mustafa Seçkin hakkında bilgi için tıklayınız:

http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/bolum_sayfasi/dogudilleri/emektar_hocalar.htm

<http://www.istanbuldakianadolu.com/istanbul/fethi-gemuhluoglunu-mustafa-seckinle-tanimak/>

Hazırlayan: Enise Sema Gonca

Haziran - 2011

araphocam@yahoo.com

Tüm dosyalar için tıklayın:

<http://www.materyal.org.tr/arapca/dosyalar.php?uk=380000>